

Országos Tudományos diákköri munka

A dolgozat címe:

Pénzügyi intelligencia mérése egyetemi hallgatók körében.

Összehasonlító kutatás

ABSZTRAKT

A munka elméleti szakaszában ismertetésre kerül a magyar szakirodalomban elfogadott tudás-fogalmat és körbejárja ennek néhány vetületét, majd kitér az intelligencia fogalmának meghatározására is. Ezt követően ismerteti a pénzügyi intelligencia fogalmát. Ismertetésre kerülnek a pénzügyi befektetésekhez szükséges alapvető értékpapírok, a kötvények és a részvények, a bankbetétek fajtái, az egyes befektetési alapok közötti különbség, a különböző egyéb megtakarítási formák, például a biztosítások és a nyugdíj-megtakarítás. Ezt követően kiértékeljük a két vizsgált egyetem hallgatói által kitöltött kérdőíveket. Az eredményeket táblázatokba foglalva illetve diagramokon ábrázolva elemezzük, amik rámutatnak majd, hogy az egyetemisták mennyire jártasak a pénzügyi kérdésekben, hogyan értékelik anyagi helyzetüket, illetve hogyan viszonyulnak az olyan fogalmakhoz, mint a megtakarítás, hitel, befektetés.

Kulcsszavak: *tudás, intelligencia, befektetések, pénzügyi intelligencia*

ABSTRACT

The paper reviews the terms knowledge and intelligence as adopted in the Hungarian literature. Then the nature of financial intelligence is discussed. The basic instruments needed in financial investments are enumerated and described, such as stocks and bonds, the kinds of bank deposits, the differences between some sorts of mutual funds and a couple of other forms of savings such as pension and insurance savings. The responses given by the students of the two selected universities have been evaluated and the results illustrated with the help of charts and in tabular form. The results show how well the respondents feel at home in finance, how they rate their financial situation and their attitude towards terms like savings, credit and investment.

Key words: *knowledge, intelligence, investments, financial intelligence*

TARTALOMJEGYZÉK

ABSZTRAKT	2
ABSTRACT	3
BEVEZETÉS	5
1. Tudás és intelligencia	6
2. Pénzügyi intelligencia	12
2.1. A pénzügyi intelligencia fogalma	12
2.2. A tőke	13
2.3. Bevételek és kiadások	14
2.4. Befektetések	16
3. A pénzügyi intelligencia felmérésének kérdőíves vizsgálata	20
3.1. A vizsgálatok célja, előzményei, a mintavételezés szempontjai	20
1.2. Kutatás-módszertani háttér	20
1.3. Kérdőívek elemzése, következtetések	21
BEFEJEZÉS	33
IRODALOMJEGYZÉK	35
MELLÉKLET: Kérdőív	37

BEVEZETÉS

Napjainkban sokszor találkozunk az intelligencia kifejezéssel, ami alatt eddig leginkább bölcsességi, műveltségi szintet értettünk. Az elmúlt évtizedek során azonban nyilvánvalóvá vált, hogy maga a megszerzett tudás még nem azonos a társadalmi sikerességgel. A pénzügyi ismeretek terjesztésének egyre inkább szerepe van a mindennapokban, hisz ez egy gyorsan növekvő szféra, amiben néha még a szakembereknek is nehéz kiigazodniuk. Nemrégiben felmerült egy új féle intelligencia-típus: a pénzügyi intelligencia fogalma, hiszen a pénz egyre inkább meghatározza az emberek életét, így ha valaki jól tud bánni vele, nagy sikereket érhet el. Úgy gondoljuk, ezt a fajta intelligenciát jó, ha már fiatal korban elsajátítja az ember, így szeretnénk felmérni az ifjúság körében, milyen szintű a pénzügyi intelligenciájuk. Kérdőíves felmérés során elemezzük az adott egyetemeken tanulók pénzügyi tudását, mennyire járatosak a hallgatók pénzügyek terén. Mint minden más, így a pénzügyi intelligencia is fejleszthető, e különböző módszereket, javaslatokat is szeretnénk taglalni.

1. Tudás és intelligencia

A tudás fogalma nehezen definiálható egyetlen mondattal. A tudományterületek is legfeljebb körülírják, taglalják egyes részeit, de átfogó és egyértelmű definíciót még nem sikerült megfogalmazni, pontosan azért, mert nem tartalmazza az emberi mivoltunkból létrejött sajátosságainkat. A tudásnak azonban számos paramétere, jellemzője van:

- a tudás tett orientált, vagyis tettekre készíti az embert
- szabályok segítik a tudás létrejöttét- ezek a cselekvéssel, hagyományokon keresztül tudnak fejlődni (pl. ha már egy problémát korábban megoldott valaki, akkor sokkal gyorsabban tudunk cselekedni az adott ügyben)
- mivel az ember élete során folyamatosan tanul így a tudása is állandóan változik, fejlődik
- a tudás szállítható dolog, bárhová megyünk, magunkkal visszük, ám megfoghatatlan
- következő jellemzője, hogy átadható, ezáltal tudjuk növelni másokban a tudásszintet
- használat során felértékelődik, ennek köszönhetően minél magasabb tudásszinttel rendelkezünk, annál értékesebbek vagyunk pl. egy vállalat számára
- hátránya hogy néha nehezen másolható (a gyakornok és a tapasztalt ember közt nagy lehet a tudásszint különbség- idő, információ, tapasztalat kell ahhoz, hogy egy szintre lépjenek)
- a tudást sokféle erő működteti, dinamikus
- érdekes sajátossága hogy az őt létrehozó környezetben tud a legjobban érvényesülni, értéke relatív
- a tudásnak van piaca, így léteznek piaci erőviszonyok is, konkurenciák
- használat során növekedik, gyarapszik- kimeríthetetlen erőforrás
- és végül, de nem utolsó sorban rugalmas, általa képesek vagyunk komplex feladatok megoldására.

Ezekből a paraméterekből kiindulva levonhatjuk azt a következtetést, hogy a tudás egy tartós előny (versenyelőny), amely növekvő nyereséget hoz azon egyén számára, aki birtokolja. (Bencsik, 2009)

Ami bizonyos: a tudás hatalom, és nagyon egyszerűen leírva a megszerzett ismeretek összessége, rendszere. Manapság, a 21. században az egész életre szóló tanulás pedig egyfajta társadalmi program és igény. Így aztán elmondható, hogy a tanulásnak több dimenziója létezik, kezdve az élethosszig tartó tanulástól (lifelong learning) az élet minden területét átfogó tanulásig (lifewide learning). A tudás megszerzése személyes szükségesség is. (Komenczi, 2007)

A tanulás tehát fontos mind a gyermekek, mind a felnőttek körében, hisz a világ állandóan változik, ha nem akarunk lemaradni, nekünk is folyamatosan fejleszteni, képezni kell magunkat egy életen át. Az iskola egy szükséges alap, a műveltség bizonyos szintjének megszerzéséhez. A tanítás módja nagymértékben befolyásolja a diákok önművelő képességét. (Hopkins, 2011)

Ahhoz, hogy a modern munkaerőpiacokon hasznosítható, versenyképes tudással rendelkezünk, folyamatosan fejlesztenünk kell képességeinket, bővítenünk kell ismereteinket. A tanulásnak három alapvető formáját különböztetjük meg:

Formális tanulás: szervezett formában folyó ismeretszerzés, amely a legtöbb esetben valamilyen bizonyítvány vagy diploma megszerzésével ér véget. Ide tartozik a közoktatás, a felsőoktatás révén átvett ismeretek.

Non-formális tanulás: az oktatási rendszeren kívül szervezett, az egyén igényeihez illeszkedő képzések, tanfolyamok tartoznak ide. Legtöbbször nem zárulnak bizonyítvány megszerzésével.

Informális tanulás: A legészrevétlenebb, de életünk során a leggyakrabban előforduló tanulási forma. Ezeket az ismereteket nem tudatosan keressük, kísérőtevékenységként van jelen az életünkben, pl. utazás során szerzett, olvasás által, interneten talált, beszélgetések során elsajátított. A formális és non-formális tanulást általában informális is kíséri. (Derényi, 2007)

A tudás nemcsak egy növekvő halmaz, ahol mindig hozzáadunk a meglévő ismereteinkhez valamit, hanem minden tanulási folyamatban a tudás, mint egy egész változik meg. Az előzetes tudásnak jelentős szerepe van minden tanulási folyamatban.

A tanulás egyik legfontosabb formája, amikor a környezettel való kölcsönhatás révén megy végbe. A megszerzett tudást tehát állandóan mozgásban van. Megvásároljuk, kicseréljük és alkalmazzuk. A tudáspiacnak 3 szereplője van: a vásárlók (akik keresik a tudást), az eladók (aki másoknak adják át tudását, tapasztalataikat) és az ügynökök (akik a az eladók, vevők közt tartják a kapcsolatot, így mindig tudják hova kell fordulni a megfelelő ismeretekért). A piaci tranzakciók azért tudnak működni, mert mindhárom szereplő hisz abban, hogy hasznot hoz a számára. Ha tehát komolyan vesszük, hogy a tanulás a környezettel való interakció révén megy végbe, akkor az iskolában ennek meg kell teremteni a lehetőségeit. Az oktató akkor teszi legjobban a dolgát, ha úgy alakítja a körülvevő környezetet, hogy az az interakcióra késztesse és tanuláshoz vezessen. (Bencsik, 2009)

„A tudás az a szellemi erőforrás, amelynek birtoklása képessé tesz valamire. Képessé tesz a cselekvésre, mert birtokában vagyunk azoknak az ismereteknek és egyéni készségeknek, amelyek szükségesek például egy probléma megoldásához, vagy egy döntés meghozatalához. Tudásról akkor van szó, ha az információ megértése cselekvési képességgel párosul.” (Varga, 2010)

A gyors, technikai, gazdasági, társadalmi változások hatására megszaporozódtak az egyes tudományágak elméletei, ismeretei. Egyre több információt kell feldolgoznunk és azok tudatában cselekednünk, érvényesülnünk. Jelentősen megváltozott a tudás értéke és az azzal kapcsolatos nézetek. A gazdaság egyik legfontosabb mozgatórugójává vált. Leginkább az azonnal felhasználható, praktikus jellegű, know-how tudás iránti igény jelenik meg. Mindez ahhoz vezet, hogy az iskolai intézményeknek fel kell tenniük maguknak a kérdést, milyen tudásra, készségekre, képességekre van szüksége a jelen generációnak ahhoz, hogy egy egész életre, vagy legalább annak egy szakaszára érvényes tudással lássák el tanulóikat, mely a jövő és a társadalom számára fontosak. (Csapó, 2004)

Azok, akik kiemelkedő iskolai teljesítménnyel rendelkeznek még nem biztos, hogy sikeresek az üzleti életben is. A legtöbb menedzser egyetért abban, hogy a szakértelmének nagy részét nem a hagyományos képzésből szerezte. A tudásukat nem formális, hanem inkább informális jellegű munkahelyi tanulás, megfigyelés és személyes tapasztalat által szerezték. A személyes tudás két fő fajtáját különböztethetjük meg:

- tacit (hallgatólagos), illetve

- explicit (kifejezett) tudás.

A tacit tudás egy nehezen átadható tudás, mivel nem formalizált. Ezt a tudást nem lehet fel lelteni a céges dokumentumokban, így nehezen lehet másoknak is átadni. Az explicit tudás ezzel ellentétben egy formalizált, könnyen átadható tudás, ami általában formális képzés által valósul meg. (Poór, 2009)

Ami fontos, új értelmet nyer a képesség és intelligencia fogalma. Az intelligencia szó latin eredetű, jelentése felfog, megért, tehát ez egyfajta értelmezési, felismerési képesség, illetve a megfelelő viselkedés megválasztásának képességét takarja. Az intelligencia kérdése mindig is foglalkoztatta az embereket, de különösebb szerepet az utóbbi években kapott, különböző tesztelméletek, kutatások folytak ezzel kapcsolatban. Régebben azokat az egyéneket tartották intelligensnek, akik jól tudtak számolni, de manapság ez az egyszerű felfogás megváltozott, így az intelligenciatesztek is nagyban módosultak. Még ma is csiszolódnak, új tényezőkkel bővülnek (pl. kreativitás, szociális kompetenciák, érzelmi, pénzügyi intelligencia). Wechsler (1939) szerint: *„Az intelligencia az egyén összetett, globális képessége arra, hogy racionálisan tudjon gondolkodni, célszerűen cselekedjen, és hogy a környezetében hatékonyan működjön.”* Véleménye, hogy az intelligenciatesztek csupán egy aktuális pontot tükröznek, és nem modellálják az ember természetes viselkedését. (Havas, 2003)

A műveltség, intelligencia fogalmát nem könnyű meghatározni, hiszen ez is egyfajta tudás. Tulajdonságai közé tartozik az, hogy ez egy olyan tudás, ami szélesebb látókört ad, illetve bármikor lehet mozgósítani. A művelt ember legnagyobb előnye a más szemléletre való képesség, szélesebb látókör, kreativitás fejlődése, innovatív problémakezelés és az újító lépésekre való törekvés. Minél nagyobb egy emberben a műveltségi szint, annál nagyobb mértékben rendelkezik az előbb felsorolt képességekkel. Ezek nélkülözhető képességek, azonban ha rendelkezünk velük, fejlesztjük őket. Mindenképpen növelik az ember, egyén értékét. (Kátyás, 2010)

Sternberg kognitív szempontból vizsgálta az intelligenciát, mely az emberre, mint információ feldolgozó rendszerre tekintett. Ennek alapján dolgozta ki a 3 képességből összetevődő elméletét:

1. metakomponens – problémamegoldás előkészítéséért felelős képesség,
2. teljesítménykomponens – a gyakorlatban használt megoldó képesség,
3. tudásszerző komponens – információszerző képesség.

Az utóbbi évtizedben a legnagyobb hatású intelligenciaelméletet Howard Gardner professzor dolgozta ki. A többszörös intelligencia elmélet fogalma fűződik a nevéhez. Gardner szerint az embernek nem egy, hanem legalább hét féle intelligenciája van, amelyek: nyelvi, zenei, interperszonális (befolyásolás), intraperszonális (önismeret), logikai- matematikai, térbeli-vizuális illetve testi- kineztezias (sport) intelligencia. (Havas, 2003)

A nyelvi intelligenciával rendelkező emberek ügyesen alkalmazzák a szavakat, és kiforrott, kifejező fordulatokat használnak. Beszédjük okosan felépített, magabiztosan előadott, kommunikációjukban tudják hasznosítani a képességeiket. Matematikai-logikai intelligenciával rendelkezők könnyen boldogulnak a számok világában, jó problémamegoldók és stratégiai tervezéssel rendelkeznek. Akikben túlteng a zenei-ritmus intelligencia, azok könnyen megjegyzik a rigmusokat, fogékonyak a zenére. Térkép-képző intelligencia-építész és grafikusok emelkednek ki ezzel az intelligencia fajtával, jó érzékkel képezik le a körülöttük lévő világot, az arányokat jól ábrázolják. Testtudatosság-kineztezikus intelligencia adottságúak-ezek az emberek nagyobb adag testtudatossággal rendelkeznek (pl. jóga, pilates mozgásformákat jól el tudják sajátítani). Kapcsolatteremtés intelligencia-, amikor valaki érzékeny a környezetében lévők hangulatára, empatikus, megérti vágyaikat és jól tud hozzájuk kapcsolódni, ők azok, akik figyelmes hallgatóság és segítőkészséggel jellemezhetők. Önreflexiós intelligenciával azok rendelkeznek, akik önmagukban kutatnak válaszok után, mindig alaposan végiggondolják a helyzeteket, elmerülnek saját érzelmi életükben és egy-egy találmánnyal, életbölcseleti írással, gondolattal jönnek elő (pl. filozofikus). Természeti-környezeti intelligencia-azok, akik ismerik, óvják, a környezetben saját lelkierejüknek is forrását, önmaguknak megnyugvást találnak benne. (Gardner, 1993)

Érdekesség azonban, hogy a kutatások eredményei szerint az intelligencia örökölhető, megtalálható a génekben is. Tehát az intelligencia egyrészt veleszületett, másrészt befolyásolható (környezet által). Már gyermekkorban fejleszthető. Több elmélet szerint ilyenkor tud a legjobban fejlődni. Az intelligenciában való fejlődésben vannak ösztönző és gátló tényezők. A gátló hatásokhoz sorolhatjuk a hátrányos szociális környezetet, szeretethiányt, kritizáló, közömbös környezet, betegségeket, kevés önbizalmat, motiváció hiányát. Támogató hatások lehetnek a megfelelő szociális környezet, szülők, megfelelő támogatás (dicséret, lelkesítés), egészséges Én és környezet. A jelenlegi tanulmányok azt mutatják, hogy kb. a 26. életévig fejlődik, majd

fokozatosan leépül, ez azonban nem vonatkozik minden intelligencia fajtára. (Havas, 2003)

Az IQ tesztek felhasználása különböző módon történhet. Felmérhetjük velük az egyének műveltségét, készségeit. Az eredmények felhasználása is segíthet abban, hogy egyfajta képet kapjunk az adott egyén, csoport, társadalom intelligencia- szintjéről. Oktatási környezetben pl. az IQ tesztek felhasználását az egyének készségeinek felhasználására, illetve az oktatás színvonalának, tananyag tervezésének módosítására használják fel. Jó módszer arra is, hogy az egyéneket különböző osztályokba sorolják-néhol a munkahelyeken is alkalmaznak efféle teszteket. A pénzügyi intelligencia mérése is egy képet ad az egyén szintjéről, megmutatja, miben rejlenek erősségei, illetve milyen mértékben kell fejlődnie pénzügyek terén. (Russel-Carter,1997)

2. Pénzügyi intelligencia

2.1. A pénzügyi intelligencia fogalma

„Jövedelmünk csak olyan mértékben nő, amilyen mértékben mi magunk fejlődünk. ”
(T. Harv Eker)

A fenti részekből láthatjuk, hogy az intelligenciának több fajtáját különböztethetjük meg. Manapság a legújabb, még nem annyira ismert fajtája a pénzügyi intelligencia. Ahogyan a fenti idézet is utal rá, ezen intelligencia fajtával való rendelkezés egyre nagyobb szerepet kap, érdemes folyamatosan fejleszteni, hogy tempót tudjunk tartani a jelenlegi, pénzvelű világgal. Elsajátítása ajánlott, ha anyagi jólétre is szeretnénk szert tenni. Az alapvető pénzügyi ismeretek hiánya aláássa az ember alapvető pénzügyi intelligenciáját. Azt eredményezi, hogy sokaknak keményen kell dolgozniuk a szakmájukban, gyakran sok pénzért, mégsem jutnak egyről a kettőre anyagilag. Az emberek döntő többségének nincs meg azon képessége, hogy nagy vagyont teremtsen és megtartsa, másrészt pedig nem tud megfelelni a sok pénzzel és sikerrel járó kihívásoknak. Kiváló példa lehet erre a lottónyertesek esete. Kutatások igazolják ugyanis, hogy akármennyi pénzhez jutnak, rövid idő elteltével többségük korábbi anyagi helyzetébe kerül vissza, megmarad annál a vagyonszintnél, amit kényelmesen tud kezelni. Ennek az ellenkezője figyelhető meg az önerőből meggazdagodott milliomosokkal, ugyanis ha ők elvesztik vagyonukat, vagy annak egy részét viszonylag rövid időn belül visszaszerzik, hisz a meglévő tudás, tapasztalat, és pénzügyi intelligenciájuk megmaradt, így tudják, milyen eszközökhöz folyamodjanak. A pénzügyi intelligencia egyfajta megközelítésből tehát azt jelenti, hogy nem a pénzügyei irányítják az egyént, hanem ő tartja kézben a pénzügyeit. Ha magas a pénzügyi intelligencia, évek múlásával stabil anyagi helyzetet lehet teremteni. Néhány év munkával elérhető egy olyan életmód, amikor akkor is van annyi bevétele az egyénnek, ha nem dolgozik napi rendszerességgel 8-10 órát a végkimerülésig. Így nemcsak anyagi biztonságot tud megteremteni magának, hanem időt szabadít fel, amit más, számára hasznos tevékenységgel tölthet el. Az időgazdálkodás egyben energia-megtakarítást is jelent, kevesebb munka ugyanannyi vagy több bevétel megszerzéséért. (Eker, 2006)

Ha pénzügyeinket jól szeretnénk kezelni, tisztában kell lennünk az alapfogalmakkal, vagyis pénzügyi intelligenciánkat kell fejlesztenünk. Nem a pénz oldja meg a problémánkat, hanem az intelligencia, mely pénzt teremt.

A pénzügyi ismereteinket napi szinten használjuk, példa gyanánt már csak az olyan egyszerű és napi szinten bonyolított folyamatok során is, mint az adás-vétel. Némelyiket rutinosan végezzük, mert gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezünk, és nem igényelnek komolyabb megfontolást előtte. Míg egyéb esetekben szükségszerű elemzést végezni és mélyebb elgondolást tartani. A megszerzett pénzügyi műveltség elegendő ismeretet és eszközt ad arra, hogy könnyebben tudjunk eligazodni pénzügyi termékek és fogalmak világában, illetve hogy ésszerű döntéseket hozzunk, ne kerüljünk nehéz szituációkba (pl. eladósodott háztartásba). (Kovalčíková at all, 2011)

2.2. A tőke

„Közgazdász meghatározás szerint a tőke olyasvalami, ami nem vagy nemcsak a jelenlegi haszna miatt értékes, hanem a jövőért eszközölt befektetés is”. (Howkins, 2004)

Ennek következtében a tőke és a nyereség fogalmak szorosan összefüggnek. Megkülönböztetjük a tőkének több fajtáját, ezek közül a pénztőkét, a dologi tőkét és a humán tőkét emeljük ki. A modern gazdaságban három funkcióját ismerjük a pénznek:

- a. A pénz gazdasági elszámolás eszköze
- b. a tranzakciók végrehajtásának eszköze
- c. a vagyontartás egyik formája, megvalósítója.

A ma kapott tőke (pénz) értékesebb, mint a holnapi, mert a ma kapott pénzt be tudjuk fektetni valamilyen formában, és az attól a pillanattól kezdődően a mi javunkra kamatozhat. Az, hogy mennyit szeretnénk nyerni az adott befektetésen, az attól függ, milyen mértékű kockázatot vagyunk hajlandók érte vállalni. Ezért a döntésünket megelőzően érdemes szem előtt tartani milyen likviditású, mekkora hozamú és kockázatú befektetésről van szó. (Brealey,1999)

Ebből adódóan fontos, hogy jó ismereteink legyenek a pénzügyi rendszerről. A pénzügyi szektort együttesen az összes pénzügyi intézmény alkotja egy bizonyos nemzetgazdasági egészben. A szektor feladata, hogy segítsen a gazdasági

aktivitásokban, a gazdaság egészének fejlődésében, fizetőeszközök kialakításában, fejlesztésében, amik megkönnyítik a rendszerek közötti pénzügyi tranzakciókat. Minden gazdasági szereplő rendelkezik bizonyos jövedelemmel, kiadásokkal. A megtakarításokat tulajdonképpen a diszponibilis (bevétel adótól, kiadásoktól megtisztított) jövedelem és a fogyasztó illetve beruházói igénye közti különbsége adja. (Národná banka Slovenska, 1997)

2.3. Bevételek és kiadások

A legtöbb ember jellemzően nem tartja számon bevételeit és kiadásait, általában olyan okokra hivatkozva, hogy az túl sok munkával járhat, nem érzi magát képesnek rá, vagy csak egyszerűen nem akarja tudatosítani a valóságot, fél attól, hogy mi is derülne ki a költségvetéséből. Először is tisztázzuk azt, miért is fontos a bevételek, kiadások számon tartása. Az emberek céljait, és az eléréshez vezető utat úgy is tekinthetjük (pl. ház, autó megvétele), mint projekteket, aminek három kulcstényezője van, melyek az idő, költség és a minőség. Az időtényező szorosan összefügghet nemcsak a projekt fogalmával, de a pénzügyi intelligencia fogalmával is. Minél magasabb szintű ugyanis a pénzügyi ismeretünk, annál gyorsabban, hatékonyabban tehetünk szert bevételre, így kevesebb időt kell szánnunk a céljaink megvalósítására. A költség egy olyan ráfordítás, mely a projekt teljesítéséhez szükséges, ezért is fontos a kiadások felmérése is. A minőség pedig olyan standardokat, és kritériumokat jelent, amelynek a projekt végtermékének meg kell felelnie. (<http://source.smepro.eu>, 2012)

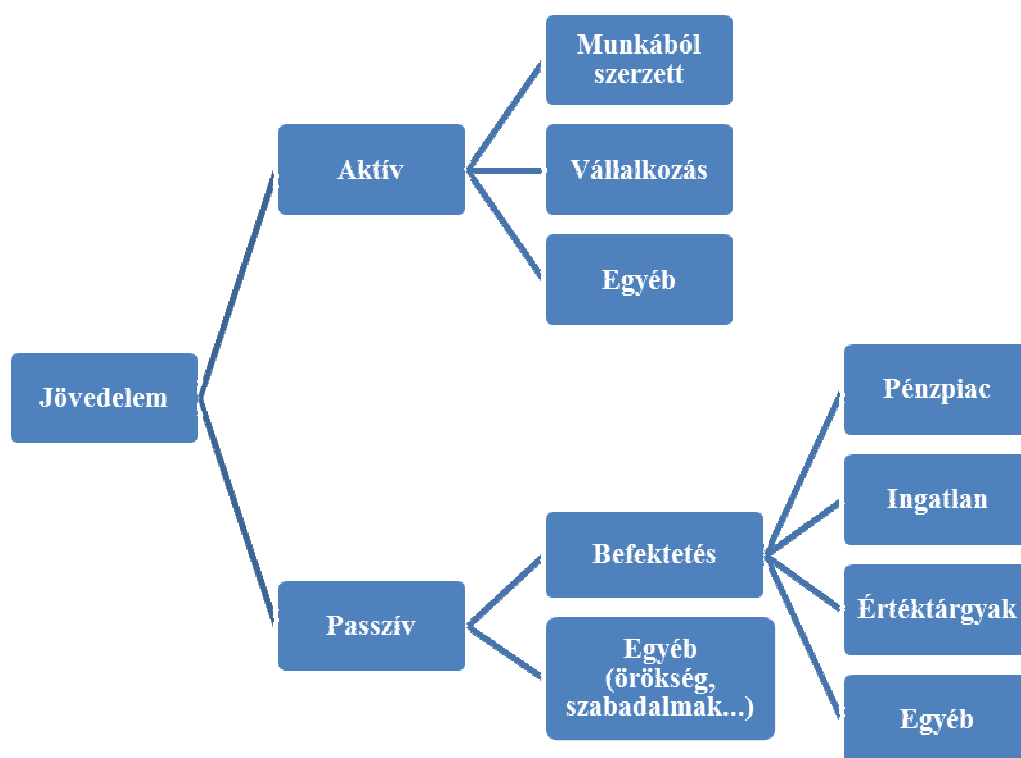
A pénzügyi intelligencia minél jobb elsajátítása felé az egyik fontos lépés tehát a költségvetés felállítása, melyben meghatározzuk a bevételeinket, kiadásainkat, hogy tervezni tudjunk velük, és így céljainkat, vágyainkat is jobban el tudjuk érni. A pénzügyi költségvetés felállításának is vannak alapelvei, mint például, hogy minden bevételt, költséget tartalmazzon (különben nincs értelme), foglalkozzunk vele rendszeresen, illetve próbáljuk meg a felesleges kiadásainkat befektetésekre fordítani. Fontos az is, hogy csak “ addig nyújtózkodjunk, ameddig a takarónk ér ”, hisz ha bevételeinken túl költskezzünk, akkor hosszú távon költségvetésünkben egyre nagyobb hiány fog keletkezni, amiből nehéz eljutni az anyagi függetlenség felé. (Kerner, 2011)

A bevételek tehát legegyszerűbb felosztása szerint lehetnek:

- aktív jövedelem,

- passzív jövedelem.

Aktív jövedelemforrást az jellemzi, hogy megszerzéséhez szükséges valamilyen aktivitást végezni. Itt főleg az alkalmazotti viszonyt illetve a vállalkozást értjük, melynek jutalmi formája bér. A passzív jövedelem sokkal vonzóbb abból adódóan, hogy megszerzhető a nélkül is, hogy az egyén naponta dolgozna. Ezen jövedelem megszerzésének feltétele lényegében csupán az, hogy valamilyen tőke legyen a tulajdonunkban, amit aztán befektetünk. A fenti felosztás tovább bontható azokra az elemekre, melyek az alább lévő ábrán láthatók.

1. ábra: Jövedelem felosztása

Forrás: www.mpc-edu.sk

A kiadások olyan kifizetéseket (egyszeri, rendszeres) takarnak, melyek szükségletek kielégítésére szolgálnak (termék vásárlás, szolgáltatás igénybevétele). A jó gazdálkodás érdekében tanácsos ellenőrzés alatt tartani a kiadásainkat, azok mértékét és célját. Ebben segítségünkre lehet és egyben átláthatóbbá is tehetjük, ha az egyes tételeket táblázatba foglaljuk. Ez szerint feloszthatjuk fix illetve változó költségekre. A pontos szétírás elengedhetetlen a személyes költségvetés összeállítása és ellenőrizhetősége szempontjából. (Kovalčíková et al, 2011)

2.4. Befektetések

„Az emberek azért küszködnek anyagi gondokkal, mert éveket töltenek az iskolában – anélkül, hogy egyetlen szót is hallanának arról, miként kell a pénzzel bánni. Azt még megtanulják, hogyan dolgozzanak a pénzért... azt viszont már nem, hogyan dolgoztassák a pénzt saját előnyükre.” (Robert Kiyosaki)

Robert T. Kiyosaki azt állítja, hogy a pénzteremtéshez nem főként pénz és diploma kell, ugyan ezek is hozzájárulhatnak, azonban ami legfőképp kell hozzá az egy cél, elszántság, hajlandóság a gyors tanulásra, kell hozzá képesség, hogy megfelelően ki tudjuk használni a lehetőségeinket, valamint tudnunk kell, hogy a CASH-FLOW négyszög mely negyedéből/negyedeiből szeretnénk származtatni a jövedelmünket.

A CASH-FLOW négyszög négy részből áll, melyek az:

- *Alkalmazott*- az alkalmazott úgy jut pénzhez, hogy más személynek, vagy cégnek dolgozik, másnak adja idejét és tudását bérért cserébe, ugyanakkor nem kell nagy felelősséget vállalnia.
- *Az egyéni vállalkozók* önmaguknak dolgoznak, saját magukat foglalkoztatják, ez már nagyobb felelőséggel jár, mint az alkalmazotti viszony, viszont nagyobb szabadságot adhat az egyénnek.
- *A cégtulajdonosok* birtokolnak egy céget, mely pénzt termel, sok esetben másokat is alkalmaznak.
- *A befektetők* számára a befektetett eszközeik hozzák a pénzt, ők birtokolják a legnagyobb szabadságot, és pénzügyi intelligenciát, “ pénzük pénzt fial”, ezt szoktuk passzív jövedelemforrásnak hívni. Minél több eszközbe fektetnek annál kisebb az anyagi csődjük veszélye.

A legtöbb embernek megvan arra a lehetősége, hogy mind a négy lehetőségből jövedelemre tudjon szert tenni, azonban hogy ki melyik negyedet választja, az függ az egyén képességeitől, készségeitől (pl. vállalkozó szellem), erősségeitől, gyengeségeitől, illetve érdeklődésétől. (Kiyosaki, 2006)

Számunkra talán a legérdekesebb terület a befektetések területe, hisz a befektetések által juthatunk hosszú távon leghamarabb, és a többi területhez képest a

legkisebb idő és energia ráfordításával a legnagyobb pénzmennyiséghez. Az alábbiakban bemutatásra kerül, hogy bizonyos információk tudatában, milyen befektetések realizálásával juthatunk leghatékonyabban pénzhez. Fontos tudatosítanunk, hogy a pénzügyi kimutatásaink alapvető információkat szolgáltatnak a saját anyagi helyzetünkről. Ha felmértük anyagi helyzetünket- ezen információk birtokában vagyunk, akkor tudjuk csak a befektetéseinket megfelelően kezelni. A befektetési eszközeink lehetnek sokfélék, mint például a föld, épületek, immateriális javak, védjegyek, azonban az alábbiakban felvázoljuk a legfőbb, legjövedelmezőbb befektetési formákat. Az egyén eszközöket tud vásárolni saját tőkéből, illetve idegen forrásból (kölcsonzótt pénz, hitel) is. Az eszközök akkor tudnak jól jövedelmezni, pénzt teremteni a gazdájának, ha jó befektetési formában tartja - ezt hívják beruházásnak. Meg kell gondolni tehát, milyen investíciókat választunk, mert a befektetésekhez kockázat, bizonytalanság is társul - de ha ismerjük a fogalmakat, alapokat akkor jól fogjuk alkalmazni tudásunkat gyakorlatban is, befektetéseink jövedelmezni fognak. Az alábbiakban felsoroljuk tehát a különböző módszereket, eszköztartási formákat.(Brealey, 2003)

Az első ilyen eszköz az értékpapírokban való vagyontartási módszer. A két legfontosabb értékpapír a kötvény és a részvény.

A kötvény hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, klasszikus formában fix hozamú, de akár mozgó kamatozású is lehet, általában közép - vagy hosszú távra kötik az emberek. A kötvényből származó jövedelmek két részből tevődnek össze, mégpedig a kamatfizetésből és a tőketörlesztésből.

A részvény tulajdonviszonyt testesít meg, a tulajdonosának joga van az adott időszakban elért eredmény bizonyos hányadára, valamint a tulajdonosi jogok gyakorlására. A részvény változó hozamú, vagyis a profit nagyságát nem tudjuk előre meghatározni, és lejárat nélküli értékpapír. Pozitívum, hogy a részvényesek felelőssége korlátozott, vagyis csak az értékpapír-befektetés összegéig terjedhet. Az értékpapírokkal való kereskedés a tőzsdén történik.

Léteznek lakossági befektetési termékek is, amelyek a lakossági ügyfeleknek nyújtanak befektetési termékeket. Ilyen termékek a bankbetétek, befektetési alapok, lakástakarék-pénztár, életbiztosítások illetve nyugdíjpénztárakba való befektetés. Bankbetétnek számít a hitelintézeteknél elhelyezett pénz, mely után a hitelintéző kamatot fizet. A bankbetétek típusai:

- látra szóló betét - a befektető számára a bank folyószámlát nyit, az összegről a számlatulajdonos rendelkezik, de ez után általában alacsony kamatot fizetnek.
- betétszámla - ez egyesíti a látra szóló betét és a lekötött betét tulajdonságait
- lekötött betét - a befektető egy meghatározott időtartamra leköti a pénzét, amelyre a bank a lekötéstől számítva kamatot fizet, magasabb hozamú, mint a látra szóló betét, de ha le szeretnénk mondani a lekötés tartamában az csak jelentős pénzveszteség árán lehetséges
- tartaléketét - átvételekor tartaléketétkönyvet kapunk (banki elismervény), melyen minden pénzmozgás fel van tüntetve
- forrásgyűjtő értékpapír - a hitelintézet bocsájt ki a lakossági szféra számára, ez lényegében egy betétszerződés, mely által a befektető lemond pénze használati jogáról, de cserébe a hitelintézet kamatot fizet neki.

A befektetési alapok olyan társaságok, melyek befektetési jegyeket, részvényeket, vagy egyéb vagyoni jogokat biztosítanak a befektetők számára. Tőkét gyűjtenek össze abból a célból, hogy azt a befektetők vagyonának gyarapítása érdekében befektessék. Léteznek:

- nyílt végű alapok - olyan befektetési alapok, amelyeknél visszaváltható befektetési jegyek kerülnek folyamatosan forgalmazásba, ez egy likvid konstrukció, hisz bármikor eladhatjuk, visszaválthatjuk befektetésünket
- zárt végű befektetési alapok - kevésbé likvidek, mert csak a lejárat után lehet beváltani.

A következő befektetési lehetőség a *lakástakarék pénztár*. A lakás-elő takarékoság egy hosszú távú, rendszeres megtakarítási forma, melyet csak lakáscélú beruházás finanszírozására lehet elkölteni. Ez egy biztos megtakarítás, garantálva van, de likviditása alacsony, mivel ha nem lakáscélra használjuk fel, vagy felmondjuk, az esetekben az állami támogatás elveszik.

Az *életbiztosítás* is egyfajta befektetési forma, célja a biztosított személyek és családjuk anyagi biztonságának megteremtése. Ez a fajta befektetés pótolja a váratlan, halálesetből bekövetkező anyagi veszteségeket illetve segít abban, hogy a meghatározott időpontban szükséges megtakarítás rendelkezésre álljon. (Fellegi, 2005)

Említést tettünk tehát pár befektetési formáról, léteznek még ezen kívül is lehetőségek (pl. ingatlanba, aranyba való befektetés, tőzsdézés stb.), azonban ezen lehetőségek tárháza állandóan növekszik, így nehéz lenne mindet felsorolni, a fentiekben azonban megpróbáltuk a legfontosabb, legelterjedtebb formákat taglalni.

Ezekből kiindulva, a mai pénzrendszer tulajdonképpen hitelpénzrendszernek fogható fel, nem rendelkezik valóságos értékkel, hisz képviselési értékét vásárlóereje fejezi ki. A vásárlóerő függ az általános árszínvonalától. Az árszínvonal azt jelenti, hogy egy adott fogyasztói kosarat az adott törvényes fizetőeszköz mekkora mennyiségével lehetséges megvásárolni. A vásárlóerő kifejezi, hogy egységnyi pénzért mennyi árut lehetséges megvásárolni. Ezzel összefüggésben a vásárlóerő időbeni alakulása az infláció fogalmával kapcsolatos. Az infláció az árszínvonal tartós növekedését és egyben pénz vásárlóértékének csökkenését jelenti, elszabadulása a pénzstabilitást veszélyezteti. Az infláció ellentéte a defláció, amely a pénzforgalom olyan összehúzódása, mely az árak egy részére vagy az általános árszínvonalra csökkentőleg hat. (Vigvári, 2011)

3. A pénzügyi intelligencia felmérésének kérdőíves vizsgálata

3.1. A vizsgálatok célja, előzményei, a mintavételezés szempontjai

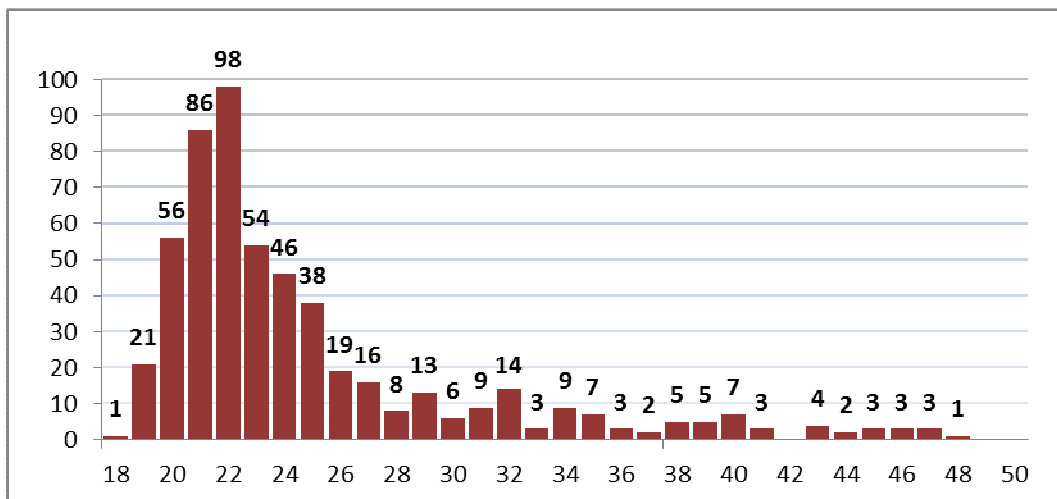
Az elméleti részben kifejtettük az olyan fogalmakat, mint a tudás, az intelligencia. Azon belül legfőképpen a pénzügyi intelligencia kérdésével foglalkoztunk. Rámutattunk pár befektetési lehetőségre és hangsúlyoztuk a költségvetés végzésének fontosságát. A gyakorlati részben a kérdőíves lekérdezésnek az elemzését fogjuk elvégezni. A kérdőívvel az egyetemista hallgató pénzügyekhez való hozzáállását, hozzáértését, magatartását, pénzügyi intelligenciáját mértük fel. A továbbiakban a kapott eredményeket hasonlítjuk majd össze. A kérdőíves módszert az okból kifolyólag választottuk ki, mert ez volt a legkézenfekvőbb módszer a felmérés elvégzéséhez. A lekérdezés az internet, pontosabban az egyetemi levelezőlisták (Neptun rendszer, Zimbra) igénybevételével történt, illetve a közösségi oldalakon lévő diákcsoportok (Facebook) segítségével juttattuk el a hallgatókhoz. A felmérést a komáromi Selye János Egyetem illetve a gödöllői Szent István Egyetem diákjai között végeztük egy héten keresztül. Összesen 546 hallgató vett részt a felmérésben. Ezek közül 404 a Szent István Egyetem hallgatója, a maradék 142 pedig a Selye János Egyetemen végzi tanulmányait. A személyes adatok (nem, kor, jövedelem stb.) megszerzése érdekében a kérdőívek kitöltése anonim jelleggel történt.

1.2. Kutatás-módszertani háttér

A kérdések megszerkesztése során számos szempontot vettünk figyelembe. Az elején demográfiai kérdéseket tettünk fel (nem, kor), majd rákérdeztünk melyik egyetem hallgatója. Azon belül kiválasztható volt milyen karon, melyik évfolyamon és milyen tagozaton végzi jelenleg tanulmányait. A továbbiakban önvizsgálati kérdéseket tettünk fel, és véleménykifejtésre is lehetőség volt az egyéb válaszlehetőségeken belül. Pénzügyi műveltséggel kapcsolatos ismeretek felmérése konkrét kérdések feltevésével történt. Összesen 28 kérdést tartalmaz, és arra kértük a kitöltőket, hogy amennyiben lehetséges, őszinte válaszokat adjanak. Lekérdezés után bizonyos csoportokra bontva elemeztük a válaszokat, az összesített adatokból összefüggéseket kerestünk. Keresztábra-elemzés segítségével szűrtük le következtetéseinket.

1.3. Kérdőívek elemzése, következtetések

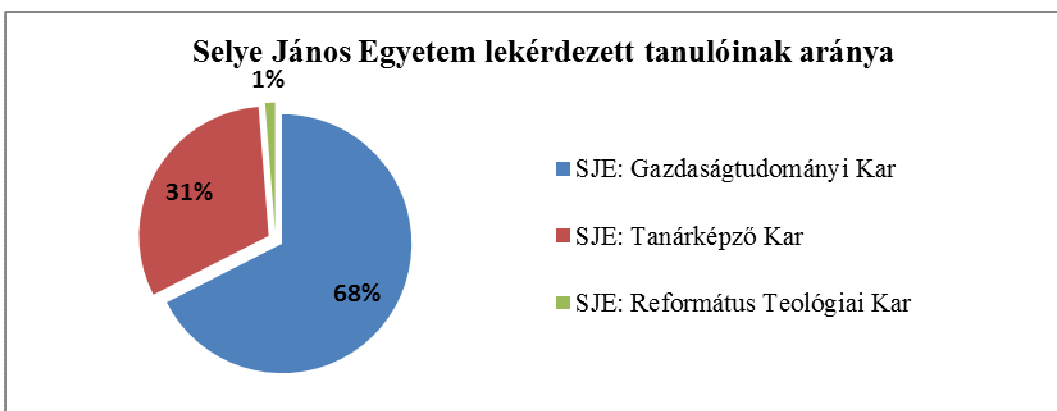
A kérdőívek kitöltésében 350 nő és 196 férfi vett részt. A lekérdezettek többsége, pontosabban 400 diák 25 év és az alatt lévő korcsoportba tartoznak, míg a fennmaradó 146 már 25 év feletti. Leginkább a 21 és 22 évesek képviseltetik magukat. A legidősebb kitöltő 55 éves. A pontos eloszlást a 2. ábra mutatja.

2. ábra: A diákok kor szerinti eloszlása

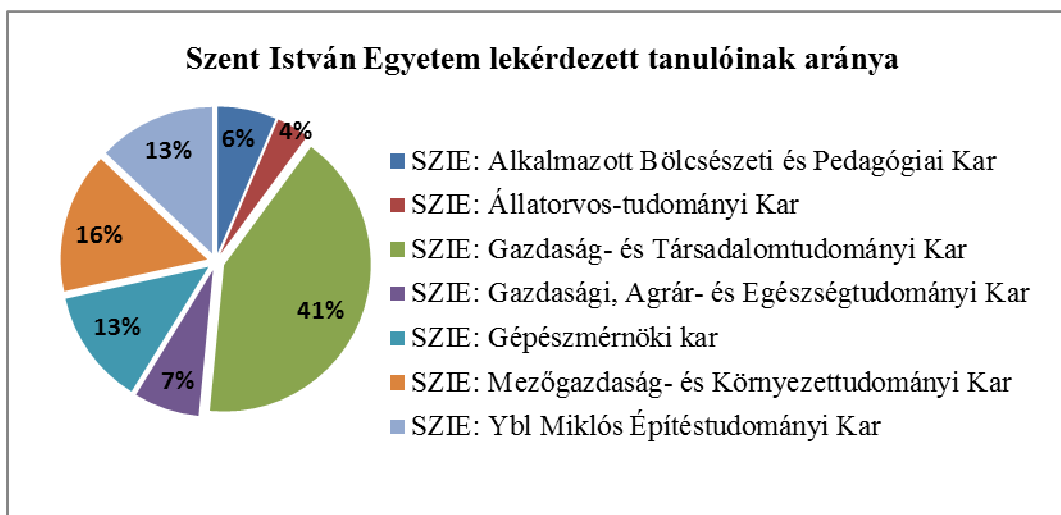
Forrás: Saját kutatás

A többség nappali tagozaton végzi tanulmányait, válaszadóinknak csupán 30%-a (164 fő) levelező tagozatos. Mindkét tagozaton vannak tandíjkötelesek, összesen 203 diák (37%). Az említett egyetemeken működnek Gazdaságtudományi karok, és a legtöbb kitöltött kérdőív e tanulóktól érkezett be. Az összehasonlíthatóság végett persze más karon és különböző szakokon tanulókat is megkértünk a kitöltésre. A felmérésben résztvevő diákok kar szerinti bontását a 3. és 4. ábra mutatja.

3. ábra: Selye János Egyetem lekérdezett tanulóinak aránya

Forrás: Saját kutatás

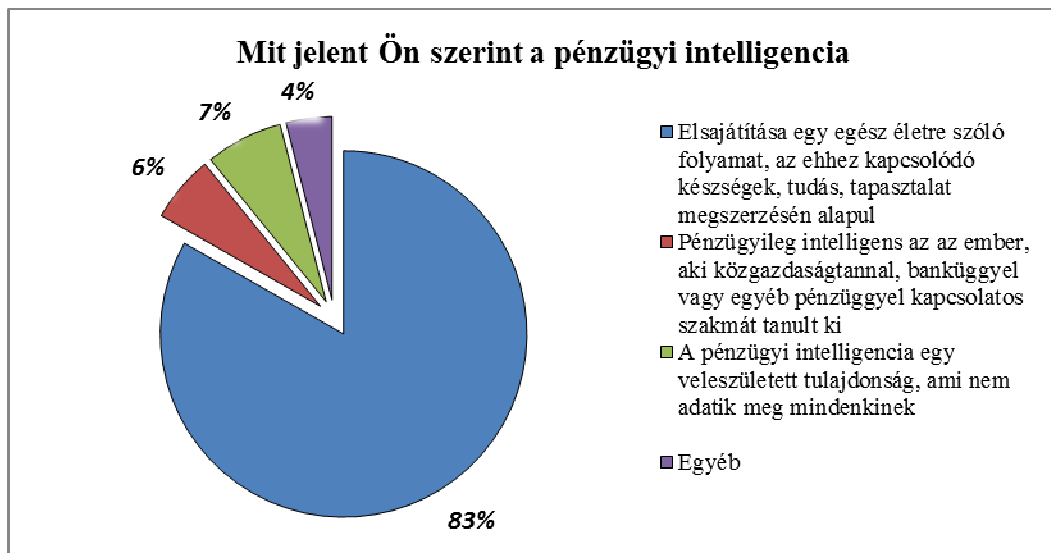
4. ábra: Szent István Egyetem lekérdezett tanulóinak aránya

Forrás: Saját kutatás

Az első, kutatási témához kapcsolódó kérdésünk az volt, hogy mit jelent számukra a pénzügyi intelligencia fogalma, mennyire vannak tisztában annak értelmével. A kérdés nyitott volt, saját vélemény kifejtését is engedélyezte. A válaszadók 83%-ban megegyeztek, hogy nem kifejezetten egy veleszületett tulajdonságról van szó, és nem csak tanulással megszerezhető, hanem egy olyan folyamat, amelyhez a tudás mellett tapasztalatokra, készségekre és egyfajta gondolkodásmódra van szükség. A kérdésre hárman nem adtak semmilyen választ, de 22 egyéb vélemény is beérkezett, melyek többségében helytállóak és tanulságosak. Egy pár gondolatot kiemelve és összegezve:

- pénzügyileg intelligens, aki általános áttekintéssel rendelkezik a pénzügyekről és a jelen gazdasági helyzetről, megfontolt a pénzügyi döntésekben, intelligens módon áll hozzá a pénzzel kapcsolatos jelenségekhez,
- racionális viszony a pénzhez, vagyis olyan végletek kerülése, mint a pénztől való idegenkedés, vagy annak öncélú, hasztalan halmozása,
- a pénzügyekben és a háztartás kiadás-bevétel mérlegében való otthonosság, ami nem feltétlenül köthető szakmai képzettséghez,
- pénzügyileg intelligens, aki meg tudja magának teremteni azt az anyagi helyzetet, ami számára kívánatos,
- pénzügyek reális kezelése, kiadások és bevételek tudatos alakítása, hogy anyagi céljaink megvalósuljanak,

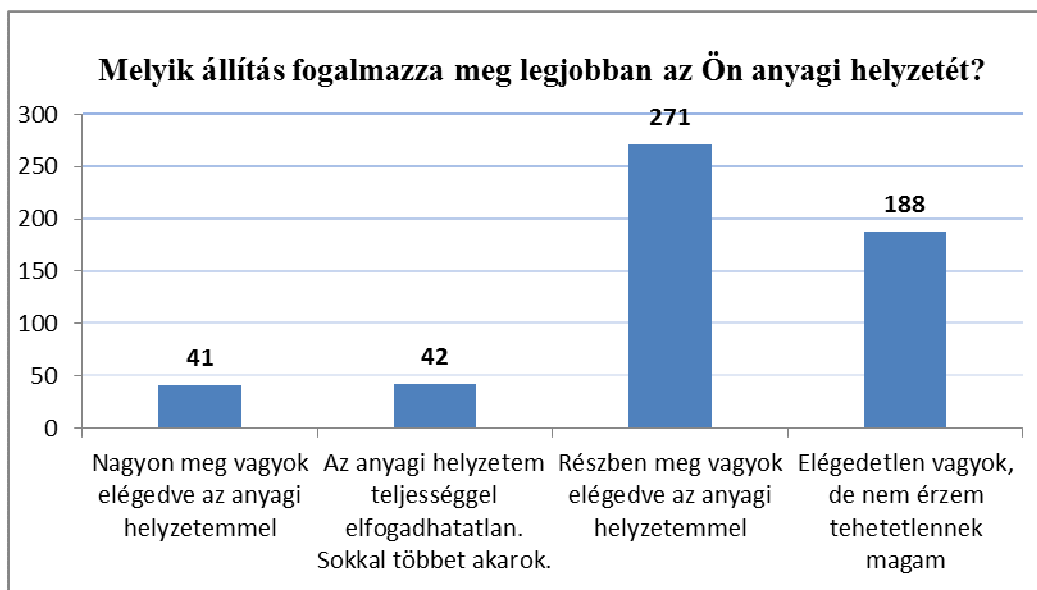
- fontossági sorrend ésszerű felállítása, lehetőségek és anyagi helyzet mérlegelése, felelősségteljes gondolkodás és megbecsülése annak, amink van,
- a körülmények legjobb felhasználása a pénzügyi helyzetünk javításának érdekében.

5. ábra: A pénzügyi intelligencia fogalma

Forrás: Saját kutatás

A havi jövedelmüket tekintve a megkérdezettek 49% - a, vagyis majdnem a fele 0 € - 100 € - val rendelkezik. Ez nagy részben azzal magyarázható, hogy a többségnek még nem igazán van biztos jövedelemforrása. Többnyire zsebpénz formájában juthatnak anyagiakhoz, mert az egyetemi tanulmányaikat valószínűleg még a szüleik finanszírozzák. A 101 € - 200 € kereseti intervallumot megjelölők (89 diák) közül 75-en nappali tagozaton tanulnak, így feltételezzük az iskola mellett valamilyen diákmunkát vállalva jutnak plusz jövedelemhez. Az anyagi helyzetükről kérdezve a megkérdezettek fele részben elégedett, 35% kevésbé, de nem érzi magát tehetetlennek ahhoz, hogy javítani tudjon rajta a jövőben. Míg 8-8%-os arányban vagy nagyon elégedett az anyagi helyzetével vagy pedig teljességgel elfogadhatatlannak találja, és sokkal többet kíván. Jelenleg hitellel rendelkezők többsége részben érzi magát megelégedve anyagi helyzetét tekintve, valamint nem tartja magát tehetetlennek, hogy ezen ne tudna javítani majd a jövőben.

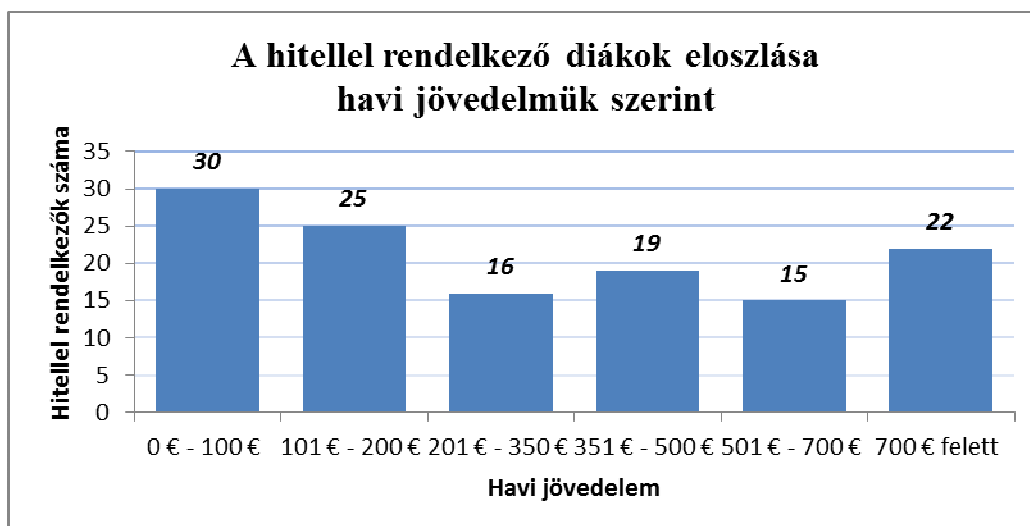
6. ábra: Anyagi helyzet felmérése

Forrás: Saját kutatás

A 41 elégedett személyből 18 személy havonta 0 € - 100 € jövedelemmel is beéri. Igaz, közülük egy személyen kívül mind nappali tagozatos tanuló és többségében 19-22 évesek csoportja. Továbbá havi 350 € és az feletti jövedelem mellett csak kilencen érzik teljesen elégedettnek magukat anyagi helyzetüket tekintve. Ebből nyolc személy a Gazdaságtudományi kar hallgatója és 25 év feletti, nagy részben nő. A részben megelégedettek táborát leginkább nők teszik ki (271-ből 174 fő). Ami érdekes lehet számunkra, hogy részben elégedettnek érzi magát az a 30 személy is, aki havonta 700 €-val vagy az feletti keresettel gazdálkodhat. Igaz, két ember kivételével olyan diákokról van szó, akik levelező tagozaton tanulnak és már betöltötték a 25. életévüket. Egyetemet tekintve három személyen kívül mind a Szent István Egyetem hallgatója. Az elégedetlenek, de nem tehetetlenek csoportját 188 főből 126 nő alkotja és csak 62 férfi. Ezt a válaszlehetőséget megjelölők között 102 fő 0-100 € jövedelemmel rendelkezik havonta, és ebből csak 5 levelezős tagozatú tanuló van. Itt még mindig négy személy volt olyan, aki havi 700 € és az feletti keresettel elégedetlen és javítani szeretne a jövőben ezen. Szintén a SZIE hallgatói azon belül is a Gazdaságtudományok karán levelező tagozatú diákok. Abszolút elfogadhatatlan anyagi helyzetben érzi magát 20 férfi és 22 női válaszadó. Itt már nem akadt olyan, aki havi 700 €-s jövedelem mellett teljességében elégedetlen lett volna. Inkább azok jelölték be ezt a válaszlehetőséget, kiknek 350 € alatti bevételük van havonta. Közülük 18-an hitellel is rendelkeznek. A 42 főből 15 levelezős érezte jelenlegi helyzetét elfogadhatatlannak, hatan közülük

bizony csupán 0-100 € - s jövedelemmel gazdálkodhatnak, amiből ketten tandíjkötelesek is egyben.

A hitel szerinti bontást megvizsgáltuk korcsoport szerinti (25 év alatt, 25 év felett), illetve nemek szerint (nők-férfiak esetében) bontásban. A megkérdezettek közül 127 személynek (23%) van jelenleg felvett hitele, pontosabban 59 férfi és 68 nő. Közülük 78-an levelező tagozaton tanulnak, amiből 59-en tandíjkötelesek. A nappali tagozaton tanuló fennmaradt 49 hitellel rendelkező egyetemistából 23-nak nincs tandíj kötelezettsége, annak ellenére van felvett hitele és elégedetlennek tartja ebből kifolyólag anyagi helyzetét. A jelenleg hitellel rendelkező 127 egyetemistából 25 a jövőben is tervez hitelfelvételt. Akik azt jelölték, hogy a jelenben nincs hitelük (417 fő) azok közül csak 56-an terveznek a jövőben hitelfelvételt.

7. ábra: Hitellel rendelkező diákok eloszlása havi jövedelmük szerint

Forrás: Saját kutatás

Személyes vélemények alapján hitelt csak végszükséglet, kényszer esetén vennének fel, vagy talán olyan esetben, ha azt további befektetésekre, fejlesztési célokra szánják. De a többség nem szeretne, és reméli nem is fog rászorulni.

A nemek közötti eltérés hitel kapcsán a nők 19 %- a, míg a férfiak 30 %-a rendelkezik jelenleg hitellel. Ez a különbség abból is fakadhat, hogy a férfiak bátrabbak pénzügyek terén, így könnyebben vesznek fel hitelt is- mivel úgy gondolják, rendelkeznek jó lehetőségekkel pénzügyek terén, és többet is keresnek legtöbbször, mint a nők.

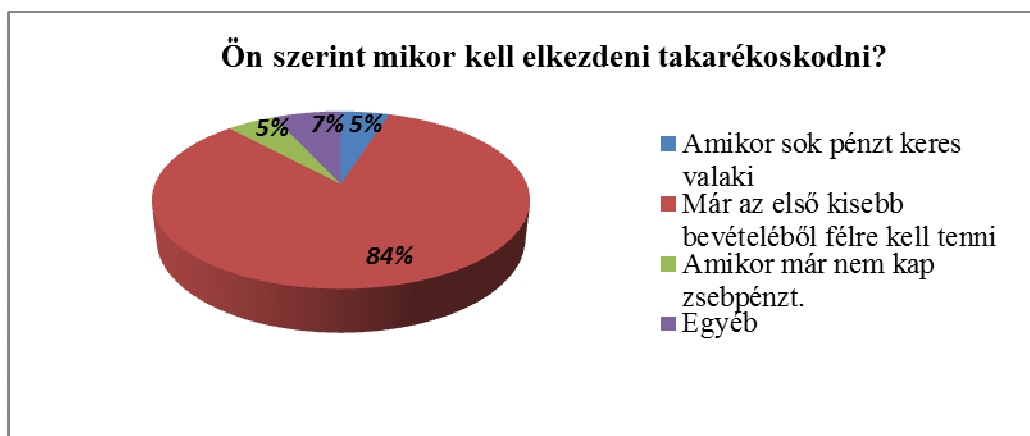
A következő táblázatból látható, hogy a 25 év alattiaknak csak a 15 %-a rendelkezik hitellel, míg a 25 év felettiak háromszor akkora mértékben, mintegy 46 %-ban vesznek

fel hitelt. Ez az információ rámutat arra, hogy a 25 év felettiekből szinte minden második egyetemista kénytelen idegen forrásból is gazdálkodni.

1. táblázat: A hitellel rendelkezők kor szerinti bontása. Forrás: Saját kutatás

Kor szerinti hitelek	Összesen	Rendelkezik hitellel	Rendelkezik hitellel %	Nem rendelkezik hitellel	Nem rendelkezik hitellel %
25 év alatt	397	58	15%	337	85%
25 év felett	149	69	46%	80	54%

A megkérdezettek 84%-ban megegyeztek abban, hogy megtakarítani a kisebb bevételből is már szükséges, amikor csak lehetőség adódik rá. Ha van rá mód, a kapott zsebpénzből is, és már a gyerekkorban tanítani a mértékletességet, felismerni a valódi szükségleteket.

8. ábra: Ön szerint mikor kell elkezdni takarékoskodni

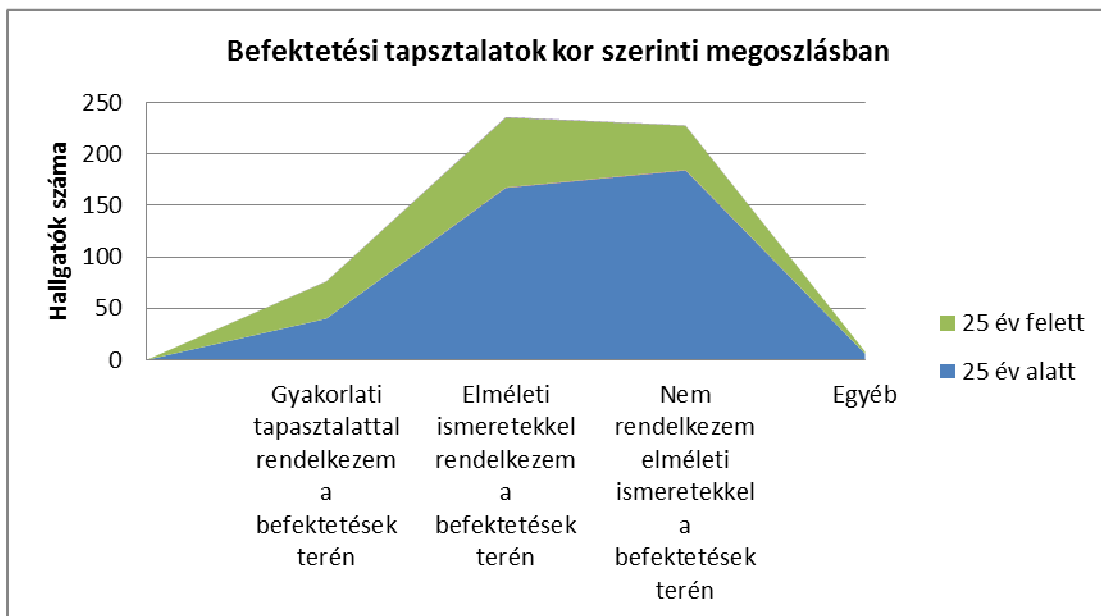
Forrás: Saját kutatás

Pár személyes vélemény azt mondja, hogy a kevés bevételből is félre lehet tenni, csak az igényekből kell visszafogni, kisebb lemondások árán bárki képes a megtakarításra. De némely esetben ez függ az élethelyzettől, ha a kiadások nem haladják meg az összbevétel nagyságát. Volt, aki szerint nem érdemes takarékoskodni, hanem be kell fektetni, mert a pénzünk nem fog kamatozni, ha csak félretesszük, vagy elköltjük (a befektetés és megtakarítás nem feltétlenül két különböző dolog, például: biztosítás is egy befektetés, ami egyben megtakarítás is lehet attól függően milyen formáját választjuk). A fiatalabbik válaszadók (19-22 éves korcsoport) 5%-a azt vallja, megtakarítani csak annak kell elkezdni, aki sok pénzt keres. Szintén ugyanilyen

arányban (5%) tartják helyesnek azt a válaszlehetőséget, hogy megtakarítás onnantól kezdve jöhet szóba, ha már nem kap az illető zsebpénzt. Holott ezen választ jelölők (51 diák) közül 34-en úgy érzik, hogy jól ismerik a pénzüggel kapcsolatos fogalmakat és hasznosítják is a mindennapokban, annak ellenére, hogy az említett 34-ből 15-en azt válaszolták, nem rendelkeznek elméleti ismeretekkel a befektetések terén.

A továbbiakban felmértük, ki milyen mértékben tartja alkalmasnak vagyontartási célból az egyes felsorolt eszközöket. Készpénz formában tartani a vagyonunkat kevesen tartották jó ötletnek, a legtöbben ezt jelölték meg a legkevésbé elfogadhatónak, amit aztán a tárgyi eszközök (autó, nyaraló, elektronikai cikkek) követtek. A bankszámlán vezetett pénzt nem teljesen a legjobb módszernek találták, de az egyik leginkább alkalmas megoldásnak tűnt számukra. Ez 9%-ban megelőzte a biztosítási formákat is, ahol többségben közepesnek ítélték meg ezt a lehetőséget. Az értékpapírokba való befektetést többen támogatták, bár egy részük úgy gondolta, nem tudja alkalmasságát megítélni. Hasonló helyzetet mutat a saját vállalkozásba fektetett vagyon, ahol inkább alkalmasnak bizonyult, de voltak, akik bizonytalanság és tapasztalat hiányában nem tudták szintén megítélni alkalmassági szempontból. Abban erős bizonyosság volt kimutatható, hogy az ingatlanokba való befektetés és vagyonunknak eme formája célszerű befektetés, és leginkább alkalmas vagyontartási forma.

Az alábbi grafikon (9. ábra) a 25 év alatti és 25 év feletti bontásban vizsgálja a hallgatók befektetései tapasztalatait. Leszűrhetjük, hogy azon diákok, akik magasabb életkorral rendelkeznek nagyobb elméleti tudásuk és gyakorlati tapasztalatuk is van a befektetések terén. 25 év alatt 397 hallgatót mértünk fel, melyből 184 azt vallja, hogy nem rendelkezik elméleti ismeretekkel, 167 hallgató rendelkezik elméleti ismeretekkel, míg összesen 40 diáknak van gyakorlati tapasztalata is a befektetések terén. A 25 év felettieknél 149 hallgatóból 68 rendelkezik elméleti ismeretekkel, 43 nem rendelkezik ilyen tudással, és 36 pedig gyakorlatban is alkalmazza. A legnagyobb eltérés a gyakorlati tapasztalatok terén volt észlelhető: 25 év alatt a hallgatók 10 %-a, míg 25 év felett a diákok 24 % rendelkezik vele. A másik nagy szembetűnő különbség hogy a 25 év alattiak majd fele (mintegy 46 %-a) még elméleti ismereteket sem tud magáénak, míg az idősebb, 25 év felettieknél ez az arány lecsökkent kb. az egy harmadára (28 %-ra).

9. ábra: Pénzügyi ismeretek eloszlása korcsoport alapján

Forrás: Saját kutatás

Általánosságban tehát megállapítható hogy minél idősebb valaki annál több tudással, tapasztalattal rendelkezik a befektetések terén is.

Biztató jel lehet, hogy a diákok több, mint a fele mintegy 62- 65%- a úgy érzi, hogy jól ismeri a pénzügyi alapfogalmakat, és mindennapjaikban jól ki is tudják használni ezen tudásukat. Azonban még van mit javítani az egyetemi hallgatók tudásszintjén, hisz minden negyedik egyetemista saját bevallása szerint nincs tisztában a pénzügyi kérdésekkel, fogalmakkal.

2. táblázat: Pénzügyi kérdésekben való jártasság. Forrás: Saját kutatás

Mennyire tartja magát jónak pénzügyi kérdésekben?	Összesen a válaszadók	Összesen a válaszadók %	SJE összesen	SJE összesen %	SZIE összesen	SZIE összesen %
Nagyon jónak tartom magam, szakértői szinten jártas vagyok az adott témában	29	5%	7	5%	22	5%
Jól ismerem az alapfogalmakat, és ezeket hasznosítom is a mindennapokban	353	65%	101	71%	252	62%
Nem vagyok tisztában a pénzügyi kérdésekkel	135	25%	31	22%	104	26%
Egyéb (plusz üresen hagyott mező)	29	5%	3	2%	26	6%
Válaszadók összesen	546	100%	142	100%	404	100%

A diákok 5 %-a vallja magát szinte már szakértőnek pénzügyi ismeretekben- ez az arány ugyan nem sok, de betudható annak is, hogy az egyetemen tanulókat még legtöbbször a szüleik látják el pénzzel, így még sokaknak nem is kell ilyen dolgokkal foglalkoznia, majd csak ha az egyetem után munkába áll, önellátóvá válik. A hallgatókról intézmények szerint elmondható viszont hogy gondolkodásmódjukban, önértékelésben szinte egyformán vélekednek a pénzügyeikről, tehát intézményenként nem találtunk számottevő eltérésre.

Egy másik bontásban, férfi-nő arányok bontásban is foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, ott már voltak kisebb különbségek a férfiak javára. A férfiak 9 %-a vallotta azt, hogy már szakértői szinten jártas e témában, míg a nők csak 3 %-ban állították ezt magukról. Így nem volt meglepő az sem, hogy kevesebb férfi (18 %) jelölte be azt a választ, hogy nincs tisztában a pénzügyi kérdésekkel, míg a nőknél ez az arány 28 %-ra esett. Az alapfogalmak ismeretét, illetve mindennapi hasznosítását azonban férfiak-nők hasonló arányban jelölték (64 % nő, 66 % férfi) meg.

Felmérésünk következő kérdése arra vonatkozott, hogy mit gondolnak a megkérdezettek arról a tényről, hogy az embereknek csak elenyésző százaléka sikeres és gazdag is egyben. Legtöbbször, a hallgatók mintegy 40 %- a alátámasztja azt a tényt, hogy a sikerhez és gazdagsághoz elhatározott célok és jó befektetések szükségesek. Meglepő módon majdnem minden negyedik diák szerint e két tényezőt leginkább a szerencse befolyásolja- a válaszadók 26 %- a jó időben, jó helyen jártak lehetőséget jelölte meg véleményeként a feltett kérdésre. 19 % viszont úgy gondolta, hogy a siker és gazdagság nem érhető el mindenki számára, legfeljebb kemény munka és sok lemondás árán valósulhat meg. 14 % élt az egyéb válaszlehetőséggel, azonban ezek közül a legtöbbször mindhárom előbb felsorolt állítással egyet értettek, miszerint elhatározott célok, jó befektetések, szerencse és kemény munka is kell a siker és gazdagság eléréséhez.

A 20. számú kérdésünkkel arra voltunk kíváncsiak, hogy egy adott kínálatból mit választanának a megkérdezettek, ha lenne rá lehetőségük. Az eredmény azt mutatja, hogy majdnem a fele (43%) egy jó állást szeretne jelen pillanatban, amely megfelelő egészségbiztosítással, nyugdíjbiztosítással és szabadsággal járna. Ezután a sorban olyan korlátlan passzív jövedelmet fogadnának el, amely egy jó befektetésből származna. Az

utolsó helyen álló saját tulajdonú lakást csak 8% választaná, inkább szívesebben nyernének a lottón.

10. ábra: Választás az adott kínálatból
Forrás: Saját kutatás

A 22-től 28-ig terjedő kérdésekkel a pénzügyi tudásszintet kívántuk felmérni. A kérdések közt olyanok jelentek meg, mint mit jelent a kamatos kamat, mi az infláció és mivel jár, mi az a kötvény, részvény és osztalék, ki tudják e számolni a megtakarítási számla 5 éves hozamát és hasonló témába illő kérdés. A kérdések nagy részében helyes válaszok érkeztek, nagyobb dilemmát csak a kötvény és részvény fogalma közti különbség okozta. A táblázati szétírásban az tekinthető meg, hogy az egyes egyetemeken, azon belül is kar szerinti bontásban, hányan voltak megkérdezve, hányan válaszoltak mindegyik kérdésre helyesen, és ebből mennyi nő valamint férfi. Mint ahogy az várható volt, a legtöbb helyes választ adók a Gazdaságtudományi kar hallgatói voltak valamint a Gépészmérnöki kar hallgatói. Ebből kifolyólag elmondhatjuk, hogy az iskola, egyetem nagymértékben hozzájárul/hatna a pénzügyi ismeretek elsajátításában, és a helyes gondolkodás, magatartás kialakulásában is fontos szerepet játszhat.

3. táblázat: Helyes válaszok száma és bontása SJE. Forrás: Saját kutatás

	összesen lekérdezett	helyesen válaszolt	nő	férfi
SELYE JÁNOS EGYETEM	142	30	96	46
GTK	108	26	21	5
TKK	50	3	3	0
RTK	2	1	0	1

4. táblázat: Helyes válaszok száma és lebontása SZIE. Forrás: Saját kutatás

	összesen lekérdezett	helyesen válaszolt	nő	férfi
SZENT ISTVÁN EGYETEM	386	140	254	150
SZIE: Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar	25	3	3	0
SZIE: Állatorvos-tudományi Kar	14	2	1	1
SZIE: Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	160	72	47	25
SZIE: Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar	28	2	0	2
SZIE: Gépészmérnöki kar	49	21	4	17
SZIE: Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar	60	14	8	6
SZIE: Ybl Miklós Építéstudományi Kar	50	13	4	9

Érdekes volt még megfigyelni a második, és a harmadik, negyedik táblázat közti összefüggéseket, melyben bebizonyosodik az, hogy a hallgatók többsége jobbnak tartja magát az elméleti pénzügyi kérdésekben, mint amilyenek valójában. Ahogy a második táblázatban is szerepel, a Selye János Egyetem hallgatói 76 %-ban vallották azt, hogy szinte már szakértők a pénzügyi kérdésekben, vagy nagyon jók a pénzügyi ismereteik, illetve a Szent István Egyetem hallgatói is 67%-ban csatlakoztak ezekhez az állításokhoz. A harmadik és negyedik táblázat azonban ennek részben ellentétet mutat, hiszen a Selye János Egyetem hallgatói közül csak 21%-ban válaszoltak helyesen az elméleti kérdésekre, a Szent István Egyetem hallgatóinál ez az arány valamivel jobb volt, ők 36%-ban tudták a helyes válaszokat az elméleti kérdésekre. Ez az összefüggés is bizonyítja azt, hogy a hallgatók sokszor magabiztosabbnak mutatják magukat pénzügyi kérdésekben is, mint amilyen tudással ténylegesen rendelkeznek. Elmondható, hogy a magabiztosság jó dolog lehet az egyetem falai között, és a munkahelyi piacon is, hisz ez egy fontos tulajdonság a munkaadók számára is. Bizonyított tény azonban az is, hogy ezen intelligenciát a hallgatók az iskolapadokban még viszonylag veszély, tét

nélkül el tudják sajátítani, azonban a munkaerő piacon, de akár a magánéletben (pl. kedvezőtlen hitel felvétele) is a magabiztosság, mögötte álló tudás nélkül veszélyes lehet, ezért is lehet fontos a pénzügyi intelligencia minél nagyobb mértékű elsajátítása már az iskolapadokban is.

BEFEJEZÉS

A munka első fejezetében tisztáztuk a tudás, tanulás fogalmát. Ezek tisztázásával arra a következtetésre jutottunk, hogy a megfelelő tudás birtokában, és ennek folyamatos fejlesztésében piacképesek tudunk maradni. Az iskolai oktatás, vagy más formában való tanulás tehát nem egy elavult dolog, sőt ellenkezőleg, a tudás által az ember felértékelődik. Az intelligenciának, műveltségnek is hasonló tulajdonsága van, ez is egyfajta tudásnak fogható fel, mely, ha fejlesztve van, szintúgy növeli az ember szélesebb látókörét, az egyén eszmei értékét. Feltételeztük, hogy a pénzügyi intelligencia bár még manapság nem annyira ismert fogalma is egyre fontosabb szerepet játszik napjainkban. Ezt megerősítette az a tény, hogyha az ember rendelkezik megfelelő ismeretekkel pénzügyekből és azt gyakorlatban alkalmazni is tudja, akkor e tudásszintjével kézben tudja tartani pénzügyeit, és tudása máris kamatozik. Következtetésképpen arra jutottunk, hogyha az egyén tisztában van saját tőkéje, bevétele, kiadásai mértékével akkor befektetéseit is sokkal hatékonyabban tudja kezelni, így elméleti tudását a gyakorlatban pénzzé, tőkévé tudja alakítani. A gyakorlati részben az egyetemi hallgatókat vizsgáltuk meg, ők is igazoltak minket abban az elméletünkben, hogy állandóan képezni kell magunkat, hiszen minél több tudással, tapasztalattal rendelkezünk annál jobbak az esélyeink társainkkal szemben. Ennek ellenére a pénzügyi tudást felmérő kérdésekre a megkérdezetteknek csak alacsony hányada tudta az összes helyes választ. Mint ahogy az feltételeztük, a Gazdaságtudományi kar a többi karral ellentétben nem sokkal, de jobb eredményeket mutatott.

Megerősítést kaptunk abban is, hogy a célok és a jó befektetések fontosak az életben, amihez viszont leginkább önismeret, tudás és gyakorlat kell. Mint tudjuk, az iskola nem igazán nyújt tapasztalati tudást pénzügyek terén. Ezért lehet az, hogy a felmért hallgatók majd fele csak részben elégedett az anyagi helyzetével, de a diákok is tudják, hogy ezen lehet változtatni megfelelő ismeretekkel, kapcsolatokkal, amit majd főleg egyetem után munka által fognak elsajátítani. Egyetemista hallgatók felmérése révén azt feltételeztük, hogy leginkább csak elméleti tudással rendelkeznek a befektetések terén - ez részben beigazolódott (a hallgatók fele ezt vallotta), azonban meglepő eredmény volt számunkra hogy a diákok másik fele még elméleti információkkal sem rendelkezik. A diákok fele

egy jó állásnak örülne, amiből azt a következtetést vontuk le, hogy egyetértenek azzal, hogy az iskola után kamatoztatni kell a bennük rejlő tudást és elméleti tudásuk gyakorlatba való beültetésével majd anyagi forráshoz jutnak majd. Kutatásunkból megfigyelhető volt az is, hogy a hallgatók sokszor nagyobbra értékelik saját tudásukat, mint amilyen tudással valóban rendelkeznek, a túlzott magabiztosság pedig megfelelő tudás nélkül veszélyeket rejthet magában. Dolgozatunkból, felmérésünkben tehát kiderült, hogy az iskolában megszerzett tudás egy nélkülözhetetlen alap, segíthet kialakítani a jó pénzügyi gondolkodásmódot, és formálja a pénzhez való magatartást. Ám valójában csak gyakorlással, tapasztalattal, folyamatos fejlesztéssel tudunk belőle anyagi előnyt is kovácsolni- így van ez a hétköznapi életben, valamint a pénzügyi intelligencia terén is. A helyes sorrend tehát, ha jó pénzügyi háttérrel szeretnénk: elméleti ismeretek (iskola, tanulás) megszerzése, gyakorlat (tudás, tapasztalat) majd jöhet a tudásunk gyümölcse, a befektetett pénz tudásként kamatoztatva (pénzügyi intelligencia) eléri célját, anyagi jólétet biztosít majd.

IRODALOMJEGYZÉK

Könyvek:

1. BENCSIK, A. *A tudásmenedzsment emberi oldala*. Budapest, Z-Press Kiadó Kft, 2009. ISBN 978-963-9493-47-6
2. BREALEY, M. *Principles of Corporate Finance*, 7/e. London, McGraw-Hill Higher Education, 2003. ISBN 0072467665
3. BREALEY M. *Modern vállalati pénzügyek*. Budapest, Panem Könyvkiadó Kft., 1999. ISBN 963-545-224-1 ö
4. CSAPÓ, B. *Tudás és iskola*. Budapest, Műszaki Kiadó, 2004. ISBN 9631629805
5. DERÉNYI A. *A nem formális és informális tanulás elismerése Magyarországon*. Budapest, Oktatási és Kulturális Minisztérium, 2007. ISBN 978-963-87399-3-3
6. FELLEGI, M. *Pénzügytan*. Budapest, PERFECT ZRT, 2005. ISBN 978-963-394-634-3
7. HAVAS, H. *Az intelligencia nagykönyve*. Budapest, Cser Kiadó, 2003. ISBN 963 9445 68 1
8. HOPKINS, D. *Minden iskola kiváló iskola*. Budapest, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2011. ISBN: 978-963-682-677-2
9. HOWARD, G. *Frames of Mind*. New York, Basic Books, 1993. ISBN 0465025102
10. ILLÉS, B.CS. - MEGYERI G. *Biztosítási ismeretek (kézirat)*. Gödöllő, SZIE 2005. ISBN 01 04 000176 IW: 4901
11. KÁRTYÁS, G. – RÉPÁCZKI, R.-TAKÁCS, G. *Kezdben a karriered*. Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató, 2010. ISBN 978963 295100 3
12. KERNER, T.- *Az év öt csodája*. Budapest, Bagolyvár Könyvkiadó Kft., 2011, ISBN 978-963-08-2329-6
13. KIYOSAKI, R.- SHARON, L.- CASHFLOW négyszög, Budapest, Bagolyvár Könyvkiadó Kft., 2006, ISBN 9789639730120
14. Národná banka Slovenska. *Finančné trhy*. 1997. ISBN-80-804-018-7

15. POÓR, J. *Nemzetközi emberi erőforrás menedzsment*. Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft, 2009. ISBN 978 963 224 975
16. RUSSEL, K.- CARTER, P. *Fejleszd az IQ- dat!* Budapest, Akadémiai kiadó, 1997. ISBN: 963 05 7419 5
17. T.HARV, EKER- *A milliomos elme titkai.*, Budapest, Bagolyvár Könyvkiadó Kft.,2006, ISBN 9789639447813
18. VIGVÁRI, A. *Bevezetés a pénzügyekbe*. Budapest, SALDO ZRT, 2011. ISBN 978 963 638 397 8

Internetes források:

1. EUROPEAN COMMISSION. 3. *A projektmenedzsment jelentése*. [online]. Lifelong Learning Program, Proactive Networking in Business Management of European SMEs, 2011-2012, letöltés dátuma [2014.12.13.]
Elérhető az interneten:
<<http://source.smepro.eu/hu/konyv/3-projektmenedzsment-jelentese>>
2. KOMENCZI, B. *Tananyagfejlesztés elektronikus tanulási környezetekben*. [online]. Eger, Eszterházy Károly Főiskola, Médiainformatika Intézet, 2007, letöltés dátuma [2013.01.10.]
Elérhető az interneten:
<http://www.hefop.ektf.hu/anyagok/tananyagfejlesztés_elektronikus.htm>
3. KOVALČÍKOVÁ, Z. - SMOROŇ, L. - STRENK, R. *Základy finančnej gramotnosti*. 1. vydanie. [online]. Bratislava, Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave, 2011. ISBN 978-80-8052-375-6, letöltés dátuma [2013.02.08.]
Elérhető az interneten:
<http://www.mpc-edu.sk/library/files/z_klady_finan_nej_gramotnosti.pdf>
4. VARGA, Z. *A tudás és típusai*. [online]. 2010 [cit. 2010.11.7.] , letöltés dátuma [2013.01.09.]
Elérhető az interneten:
<<http://tudasmenedzsment.wordpress.com/tag/tacit-tudas/>>

MELLÉKLET: Kérdőív

Pénzügyi intelligencia Kérdőív

Tisztelt Hallgatótárs!

Az alábbi kérdőív kitöltésével nagymértékben hozzájárul TDK-munkánk megírásához. A kérdőívvel az egyetemista hallgatók pénzügyekhez való hozzáállását, hozzáértését, magatartását, pénzügyi intelligenciáját mérjük fel és hasonlítjuk össze. A kérdőív kitöltése anonim és önkéntes, mintegy 10 percet vesz igénybe. Munkánk segítését előre is köszönjük!

1. Az Ön neme:

- ☐ nő
- ☐ férfi

2. Mennyi az Ön havi jövedelme?

- ☐ 0-100 € (0 Ft- 30000 Ft) alatt
- ☐ 101 €-200 € (30001 Ft-60000 Ft)
- ☐ 201 €-350 € (60001 Ft-105000 Ft)
- ☐ 351 €-500 € (105001 Ft-150000 Ft)
- ☐ 501 € -700 € (150001 Ft-210000 Ft)
- ☐ 700 € felett (210000 Ft felett)

3. Az Ön kora:

.....

4. Ön melyik egyetem hallgatója?

- ☐ Selye János Egyetem, Komárom
- ☐ Szent István Egyetem, Gödöllő

5. Ön melyik kar hallgatója?

1. SJE:

- ☐ Gazdaságtudományi Kar
- ☐ Tanárképző Kar
- ☐ Református Teológiai Kar

2. SZIE:

- ☐ Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar
- ☐ Állatorvos-tudományi Kar
- ☐ Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
- ☐ Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar
- ☐ Gépészmérnöki kar
- ☐ Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar

☐ Ybl Miklós Építéstudományi Kar

6. Kérem, nevezze meg adott esetben a szakot is!

.....

7. Ön nappali vagy levelező tagozaton tanul?

- ☐ nappali
☐ levelező

8. Fizet jelenleg tandíjat?

- ☐ igen
☐ nem

9. Melyik évfolyam látogatója?

- ☐ 1. Bc (BA, BSc)
☐ 2. Bc
☐ 3. Bc
☐ 1. Mgr (MA, MSc)
☐ 2. Mgr (MA, MSc)
☐ Doktorandusz hallgató
☐ Egyéb:.....

9. Mit jelent Ön szerint a pénzügy intelligencia fogalma?

- ☐ Ennek elsajátítása egy egész életre szóló folyamat, az ehhez kapcsolódó készségek, tudás, tapasztalat megszerzésén alapul, és segíti az ember önálló gazdasági létét a társadalomban
☐ Pénzügyileg intelligens az az ember, aki közgazdaságtannal, banküggyel vagy egyéb pénzüggel kapcsolatos szakmát tanult ki
☐ a pénzügyi intelligencia egy veleszületett tulajdonság, ami nem adatik meg mindenkinek
☐ Egyéb:.....

10. Ön mennyire tartja magát jónak pénzügyi kérdésekben?

- ☐ Nagyon jónak tartom magam, szakértői szinten jártas vagyok az adott témában
☐ Jól ismerem az alapfogalmakat, és ezeket hasznosítom is a mindennapokban
☐ Nem vagyok tisztában a pénzügyi kérdésekkel
☐ Egyéb

11. Ön szerint az emberiségnek miért csak elenyésző százaléka sikeres és gazdag is egyben?

- ☐ Mert ez nem elérhető mindenki számára, csak kemény munka és lemondások árán érhető el
- ☐ Jó helyen, jó időben jártak
- ☐ Elhatározott céljaik vannak és jó befektetéseik
- ☐ Egyéb:.....

12. Melyik állítás fogalmazza meg legjobban az Ön anyagi helyzetét?

1. Nagyon meg vagyok elégedve az anyagi helyzetemmel
2. Részben meg vagyok elégedve az anyagi helyzetemmel
3. Elégedetlen vagyok, de nem érzem tehetetlennek magam
4. Az anyagi helyzetem teljességgel elfogadhatatlan. Sokkal többet akarok.

13. Kérem, értékelje 1-5-ig terjedő skálán, hogy Ön szerint mennyire alkalmasak vagyontartási célra az alábbi eszközök: (1-legkevésbé, 5-leginkább ésszerű)

a) készpénzben	1	2	3	4	5
	Nem tudom megítélni				
b) bankszámlán	1	2	3	4	5
	Nem tudom megítélni				
c) biztosításokban (nyugdíjspórolás, életbiztosítás)	1	2	3	4	5
	Nem tudom megítélni				
d) értékpapírokban	1	2	3	4	5
	Nem tudom megítélni				
e) tárgyi eszközökben (autó, nyaraló, elektronikai cikkek)	1	2	3	4	5
	Nem tudom megítélni				
f) ingatlanban	1	2	3	4	5
	Nem tudom megítélni				
g) saját vállalkozásba	1	2	3	4	5
	Nem tudom megítélni				

14. Ön kihez szokott fordulni pénzügyi tanácsokért?

- ☐ családtagjaimhoz
- ☐ barátokhoz, ismerősökhöz
- ☐ pénzügyi tanácsadóhoz, szakemberhez
- ☐ magam oldom meg
- ☐ egyéb:.....

15. Ön szerint mikor kell elkezdni takarékoskodni?

- ☐ amikor sok pénzt keres valaki
- ☐ már az első kisebb bevételéből félre kell tenni
- ☐ amikor már nem kap zsebpénzt.

16. Rendelkezik befektetési tapasztalattal?(ingatlan, részvény, kötvény stb.)

- ☐ Gyakorlati tapasztalattal rendelkezem a befektetések terén
- ☐ Elméleti ismeretekkel rendelkezem a befektetések terén
- ☐ Nem rendelkezem gyakorlati tapasztalatokkal a befektetések terén
- ☐ Nem rendelkezem elméleti ismeretekkel a befektetések terén
- ☐ Egyéb:.....

17. Ön rendelkezik-e hitellel?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

18. Tervez Ön a jövőben hitelfelvételt?

- ☐ Igen
- ☐ Nem.

19. Melyiket választaná Ön az alábbi kínálatból?

- ☐ Nyerni a lottón,
- ☐ Szerezni egy jó állást (egészségbiztosítással, nyugdíjbiztosítással és 3 hét fizetett szabadsággal),
- ☐ Saját tulajdonú lakás,
- ☐ Korlátlan passzív jövedelem valamilyen befektetésből.

20. Kérem, jelölje be az Önt leginkább jellemző válaszlehetőségeket:

- a) Gyakran szokott gondolkodni pénzügyein? Igen/Nem
- b) Megfigyelhető tartós pénznövekedés a bankszámláján? Igen/Nem
- c) Ha hirtelen nagy pénzösszeghez jutna, egy részét megtakarítaná? Igen/Nem
- d) Gyakran előfordul, hogy addig költekezett, míg elérte hitelkártyáján a limitet? Igen/Nem
- e) Gyakran előfordult már, hogy a hónap végére adósságai keletkeztek? Igen/Nem
- f) Gyakran befolyásolják Önt pénzügyi döntéseiben? Igen/Nem

21. Mi az a kamatos kamat?

- ☐ a banktól felvett hitelt kamatostul kell visszafizetni
- ☐ kölcsönadott pénz használatáért fizetett díj
- ☐ egy meghatározott időtartam kamatát a tőkéhez teszik és ez is kamatot hoz
- ☐ nem tudom a választ.

22. Képzelve el, hogy van 10 000 Ft-ja a megtakarítási számláján, melynek hozama 2 % évente. 5 év múlva körülbelül mennyi pénze lenne? (Nem kamatos kamatozásról van szó).

- ☐ 10200 Ft
- ☐ 10500 Ft
- ☐ 11000 Ft
- ☐ nem tudom a választ.

23. Mi az infláció?

- ☐ A gazdaságban lévő termékek és szolgáltatások mennyiségének csökkenése
- ☐ A gazdaságban lévő pénz értékének, árszínvonalának romlása
- ☐ A gazdaságban lévő pénz mögötti aranyfedezet értékének csökkenése
- ☐ nem tudom a választ.

24. Képzeld el, hogy a megtakarítási számlája egy év alatt 1,5% - os hozamot hozott, az infláció pedig 2 % volt. Többet vagy kevesebbet tud vásárolni ebből a pénzből?

- ☐ Többet,
- ☐ Ugyanannyit,
- ☐ Kevesebbet.
- ☐ nem tudom a választ.

25. Ha olyan pénzügyi eszközt vásárol, amellyel hitelt ad egy cégnek, akkor milyen eszközről van szó?

- ☐ Kötvény
- ☐ Részvény
- ☐ nem tudom a választ.

26. Ha Ön januárban részvényt vásárol 1000 forintért, decemberben eladja 1100 forintért. Az év közepén 100 forint osztalékot kapott. Mennyi pénzt keresett a részvénnel?

- ☐ 100 Ft
- ☐ 200 Ft
- ☐ nem tudom a választ.

27. Mennyiben ért egyet az alábbi állítással?

„Minél hamarabb kezd el takarékoskodni, annál több ideje lesz a pénzének, hogy kamatozzon.”

- ☐ Igaz
- ☐ Hamis.
- ☐ nem tudom a választ.